

8.6.2015

Selvitys vähittäiskaupan sekä kampaamo- ja parturiliikkeiden aukioloaikojen vapauttamisesta 2015

1. Johdanto

Kaupan ja kampaamoliikkeiden aukioloa koskevaa lainsäädäntöä on väljennetty asteittain vuosien mittaan. Viimeisin aukioloa vapauttanut uudistus, joka salli liikkeiden laajan sunnuntaiaukiolon, tuli voimaan 1.12.2009. Toukokuussa 2012 Suomen Yrittäjä ja Erikoiskaupan liitto selvittivät kauppiasjäsentensä arvioita voimassa olleen liikeaikalain muutosten toimivuudesta ja vaikutuksista.¹ Kyselystä selvisi, että aukioloaikojen vapauttaminen vaikutti eniten päivittäistavarakauppaan, joka oli lisännyt suhteellisesti eniten aukioloaan sunnuntaisin.

Kauppojen liikeaikaa ei ole harmonisoitu säännöstötasolla EU:ssa. Kauppojen sallitut aukioloajat poikkeavatkin eri maissa toisistaan, ja aukioloaikoja koskevat säännöt ja rajoitukset ovat yksityiskohdiltaan varsin kirjavat. Ruotsissa kauppojen aukioloajat ovat EU-maiden vapaimmat. Arkisin aukiolo on vapaa Ruotsissa, Ranskassa, Irlannissa, Espanjassa, Tanskassa ja Norjassa. Lisäksi osa kaupoista saa olla avoinna vähintään osan päivää auki sunnuntaisin Ruotsissa, Englannissa, Irlannissa, Portugalissa, Belgiassa, Luxemburgissa sekä Suomessa. Sunnuntain aukioloajoissa on Suomen tapaan haluttu tukea pieniä kauppiaita. Kehitys EU-maissa on mennyt kohti nykyistä vapaampia aukioloaikoja.

On ollut odotettavissa, että tulevalla hallituskaudella keskustellaan kaupan aukioloaikoja koskevien säännösten uudistamisesta. Asialle saatiin vahvistusta, kun Juha Sipilän strateginen hallitusohjelma julkaistiin 29.5. Ohjelman vähittäiskauppaa koskevassa kirjauksessa todetaan, että *osana sääntelynpurkua kauppojen aukioloaikoja vapautetaan*. Keskustelun kohteena oleva sääntely koskettaa kaupan ohella myös parturi- ja kampaamotoimialaa.

Hallitusohjelmassa ei ole määritelty, mitä aukioloaikojen vapauttamisella tai uudistamisella tarkalleen ottaen tarkoitetaan. Uudistamisella voidaan tarkoittaa esimerkiksi aukioloa koskevan sääntelyn purkamista tai lain uu-

¹ http://www.yrittajat.fi/File/01558ea9-0435-40b4-a5bd-0b5757c8c195/SY_EKL_liikeaikalain_vaikutukset_2012.pdf

distamista lisäämällä kauppojen vuorokautisen aukiolon mahdollisuutta. Myös poikkeuslupakäytännön kehittäminen tai siitä kokonaan luopuminen nousee esille yhdeksi sääntelyn kehittämisen vaihtoehdoksi. Suomen Yrittäjät on painottanut, että mahdollisten uudistusten vaikutuksia kaupan rakenteeseen tulee selvittää perusteellisesti ennen kuin hallitus sitoutuu tarkempiin sääntelymuutoksiin. Kauppiasvetoisen kaupan toimintamahdollisuudet tulee jatkossakin turvata järkevällä sääntelyllä.

Suomen Yrittäjien tekemien arvioiden mukaan, aukioloaikasääntelyn mahdolliset muutokset vaikuttaisivat erikokoiseen ja eri toimialoja edustavaan kauppaan eri tavoilla. Järjestö selvitti toukokuussa 2015 kauppias- ja hiusalan jäsentensä arvioita aukioloaikasääntelyn muutostarpeista sekä mahdollisten uudistusten vaikutuksista kaupan ja hiustoimialojen rakenteeseen. Otantakysely tehtiin sähköisellä kyselylomakkeella. Otos koostui noin 3000 Suomen Yrittäjien jäsenyrityksestä. Lisäksi kysely toimitettiin Suomen Yrittäjien kauppaa ja kampaamotoimialoja edustaville toimialajärjestöille, joilla oli mahdollisuus välittää kyselyä omille jäsenyrityksilleen. Selvitys perustuu 478 vähittäiskaupan myymälän ja kampaamoliikkeen vastaukseen, ja tuloksia voidaan pitää em. toimialoille yleistettävinä.

2. Voimassa olevat säännökset

Liikeaikalakia sovelletaan vähittäiskauppaan, joka jakautuu erikoiskauppaan ja päivittäistavarakauppaan. Liikeaikalain aukioloaikarajoitukset eivät kuitenkaan koske kaikkia kauppiaita ja yritystoimintaa. Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät esimerkiksi:

- myyntipinta-alaltaan enintään 400 m² kokoiset päivittäistavarakaupat
- haja-asutusalueiden kaupat (pl. vähittäiskaupan suuryksiköt)
- myymäläautot
- apteekit
- autokauppa
- autokorjaamoissa ja huoltoasemilla tapahtuva varaosien ja varusteiden kauppa
- kukkakauppa ja puutarhamyymälöiden kauppa
- bensiinin ja muun polttoaineen kauppa
- kioskit (myyntipinta-ala enintään 100 m²)
- huoltoasemilla tapahtuva kioskikauppa (myyntipinta-ala enintään 400 m²)

Palvelualoista aukioloaikarajoitukset koskevat ainoastaan parturi- ja kampaamoliikkeitä. Pankit, vakuutusyhtiöt, videovuokraamot, ompelimot, suutarit, kauneushoitolat, hierojat, kuntosalit ym. palvelualan yritykset voivat lain mukaan itse päättää aukioloajoistaan.

Liikeaikalain asettamat rajoitukset koskevat sekä vuorokautista aukioloa että tiettyjen juhlapäivien kiinnioloa. Kauppaa tai kampaamoliiketoimintaa ei saa harjoittaa - ei myöskään enintään 400 m² päivittäistavarakauppoissa - kirkollisina juhlapäivinä, joita ovat joulupäivä, toinen joulupäivä, uudenvuodenpäivä, loppiainen, pitkäperjantai, pääsiäispäivä, toinen pääsiäispäivä, helatorstai, helluntai, juhannuspäivä ja pyhäinpäivä. Liike ei pääsääntöisesti saa olla myöskään auki vapunpäivänä, äitienpäivänä, isänpäivänä tai itsenäisyyspäivänä. Uudenvuodenaattona ja vapun aattona liikkeitä tulee sulkea kello 18 sekä joulu- ja juhannusaattona kello 12.

Taulukko 1: Vähittäiskaupat sekä kampaamoliikkeet voivat olla pääsääntöisesti auki oheisen taulukon mukaisesti:

	MA- PE	LA	SU
Päivittäistavarakaupan myymälät; myyntipinta-ala enintään 400 m ²	vapaa aukiolo	vapaa aukiolo	juhlapäiviä lukuun ottamatta vapaa aukiolo
Muut vähittäiskaupat sekä parturi- ja kampaamoliikkeet	klo 7 - 21	klo 7 - 18	juhlapäiviä lukuun ottamatta klo 12 – 18, paitsi isänpäivän ja jouluaaton välisenä aikana klo 12 - 21

Erityisestä syystä vähittäiskauppa sekä parturi- ja kampaamoliike voi saada aluehallintovirastolta (AVI) poikkeusluvan olla auki muinakin kuin liikeaikalaisissa säädettyinä aikoina. Erityisenä syynä pidetään liikkeen sijaintiin, matkailuun, yleisötapahtumiin tai vastaaviin tilanteisiin liittyviä tekijöitä, jotka vaikuttavat palvelujen kysyntään. Poikkeusluvasta käsitellään valtakunnallisesti Lapin AVI:ssa.

3. Vuoden 2012 selvitys vähittäiskaupan aukioloaikamuutosten vaikutuksista

Toukokuussa 2012 Suomen Yrittäjä ja Erikoiskaupan liitto selvittivät kauppiaajäsentensä arvioita sunnuntaikaupan vapauttamisen toimivuudesta ja vaikutuksista.² Järjestöt arvioivat selvityksen perusteella, että aukioloaikamuutoksilla on ilmeisiä vaikutuksia kaupan toimialan rakenteisiin ja kilpailuun.

Tulosten valossa päivittäistavarakaupassa asiakkaiden määrä näytti sunnuntaisin hieman kasvaneen, kun taas erikoiskaupassa asiakkaiden määrä oli selvästi vähentynyt. Kaikkein suurin pudotus sunnuntaipäivien asiakasmäärissä oli havaittavissa kioski- ja huoltamokaupassa. Sunnuntai-

² http://www.yrittajat.fi/File/01558ea9-0435-40b4-a5bd-0b5757c8c195/SY_EKL_liikeaikalain_vaikutukset_2012.pdf

aukioloaikojen vapautumisen myötä merkittävimmät muutokset kannattavuudessa oli koskettanut kioski- ja huoltamokauppaa, joista yli puolet kertoi kannattavuutensa heikentyneen lakimuutoksen myötä.

Sunnuntaiaukiolon muutoksella on ollut jonkin verran vaikutusta henkilöstön palkkaamiseen päivittäistavarakaupassa, mutta muuten aukioloaika-muutosten työllistävä vaikutus jää selvityksen perusteella vähäiseksi. Kauppiaat tekevät kannattamattomiksi osoittautuneet sunnuntaivuorot pääosin itse. Näin tehdään erityisesti erikoiskaupoissa, joissa 64 prosenttia kauppiaista pitää myymäläänsä auki sunnuntaisin yksin ilman työvoimaa.

Yrittäjien oma jaksaminen ja sitä kautta työkyky oli vuonna 2012 tehdyn selvityksen perusteella merkittävästi heikentynyt kaupan alalla. Osa ongelmasta selittyy aukioloaikainsäädännön vapautumisella sunnuntaikaupan osalta. Myös kiristynyt kilpailutilanne kuluttaa yrittäjän henkisiä voimavaroja.

Lisäksi selvityksen perusteella ilmeni, että kauppiaan aukioloaikavapautta rajoitetaan erilaisilla ketju- ja vuokrasopimuksilla. 40 prosenttia päivittäistavarakaupan myymälöistä sekä noin kolmannes kioski- ja huoltamokaupasta eivät voineet määritellä vapaasti omia aukioloaikojaan. Liikeaikalakia muutettiin Suomen Yrittäjien ja Erikoiskaupan Liiton aktiivisen edunvalvonnan tuloksena huhtikuussa 2014 siten, että kauppakeskuksissa toimivien pienten kauppojen sekä kampaamoliikkeiden viikoittainen vapaapäiväoikeus taattiin lailla. Näin ollen vuonna 2015 tehdyssä jäsenkyselyssä ei nähty tarpeelliseksi selvittää vastaajien mielipiteitä kauppakeskusyrittäjän vapaapäiväoikeudesta. Kauppakeskusyrittäjien vapaapäiväoikeus tulee säilyttää mahdollisista lakimuutoksista riippumatta myös jatkossa.

4. Myymälöiden ja liikkeiden taustatiedot

Kyselyssä vastaajilta tiedusteltiin seuraavia perustietoja: yrityksen tai jäsenliiton päätoimiala, työntekijöiden lukumäärä, myymälän ja liikkeen sijainti sekä yrityksen aukioloajat.

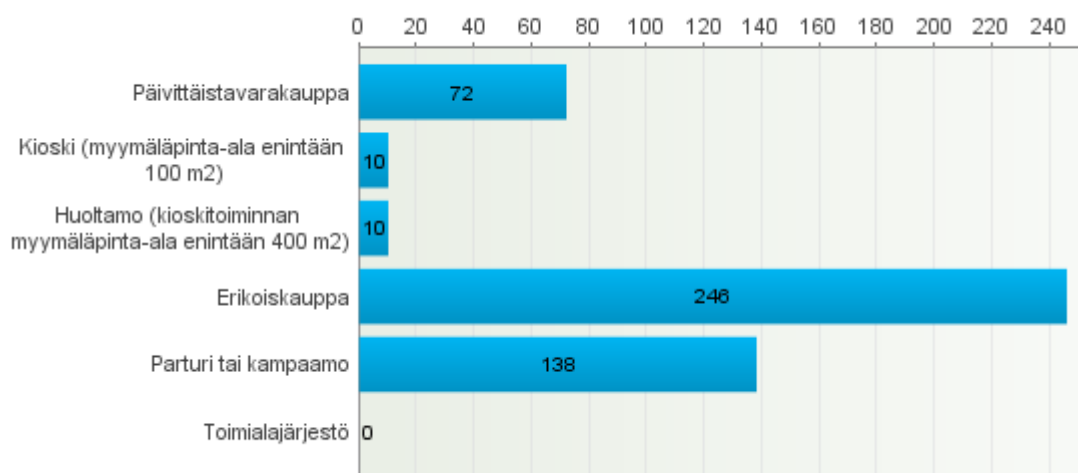
Vastaajista suurin osa, noin 52 prosenttia edusti erikoiskaupan myymälöitä. 29 prosenttia vastaajista oli parturi- tai kampaamoliikkeitä. Loput 19 prosenttia edustivat päivittäistavarakaupan sektoria mukaan lukien kioski- ja huoltamokaupan. Kyselyyn vastanneista päivittäistavarakaupoista noin 57 prosenttia oli myymäläpinta-alaltaan alle 400 neliön kokoisia loppujen edustaessa suurempaa päivittäistavarakauppaa. Toimialoja edustavat jäsenliitot eivät vastanneet lainkaan kyselyyn.

Kyselyyn vastasi 134 yksinyrittäjää. Heistä lähes kaikki edustivat joko erikoiskauppaa (51 %) tai hiustoimialaa (47 %). Lukumäärältään selkeästi suurin kyselyyn vastanneesta ryhmästä työllistää liikkeessään 2-5 henkilöä

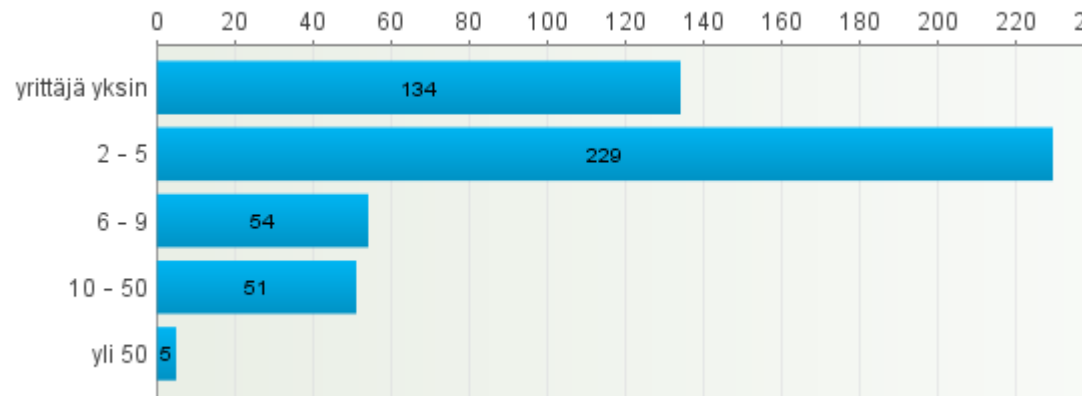
(229 kpl). Tästä joukosta 60 % edustaa erikoiskauppaa, 24 % hiustoimialaa ja loput pääsääntöisesti enintään 400 neliöstä päivittäistavarakauppaa ml. kioski- ja huoltamotoimiala. 6-9 henkilöä työllistävästä liikkeistä 41 % edustaa erikoiskauppaa, 26 % päivittäistavarakauppaa, 26 % hiustoimialaa ja muutama vastaaja huoltamoalaa.

10-50 henkilöä työllistävässä ryhmässä on selvästi enemmän päivittäistavarakaupan kuin erikoiskaupan edustajia. Näistä vastaajista 61 % kuuluu päivittäistavarakauppaan, 31 % erikoiskauppaan ja loput edustavat hiustoimialaa. 93 prosenttia päivittäistavarakaupan vastaajista on kooltaan yli 400 neliötä. Yli 50 henkilöä työllistävään vastaajaryhmään kuuluu vain viisi liikettä, joista kaksi edustaa yli 400 neliön kokoista päivittäistavarakauppaa, kaksi erikoiskauppaa ja yksi vastaaja hiustoimialaa.

Kuva 1: Myymälän, liikkeen tai toimialajärjestön päätoimiala (vastaajien määrä 476)

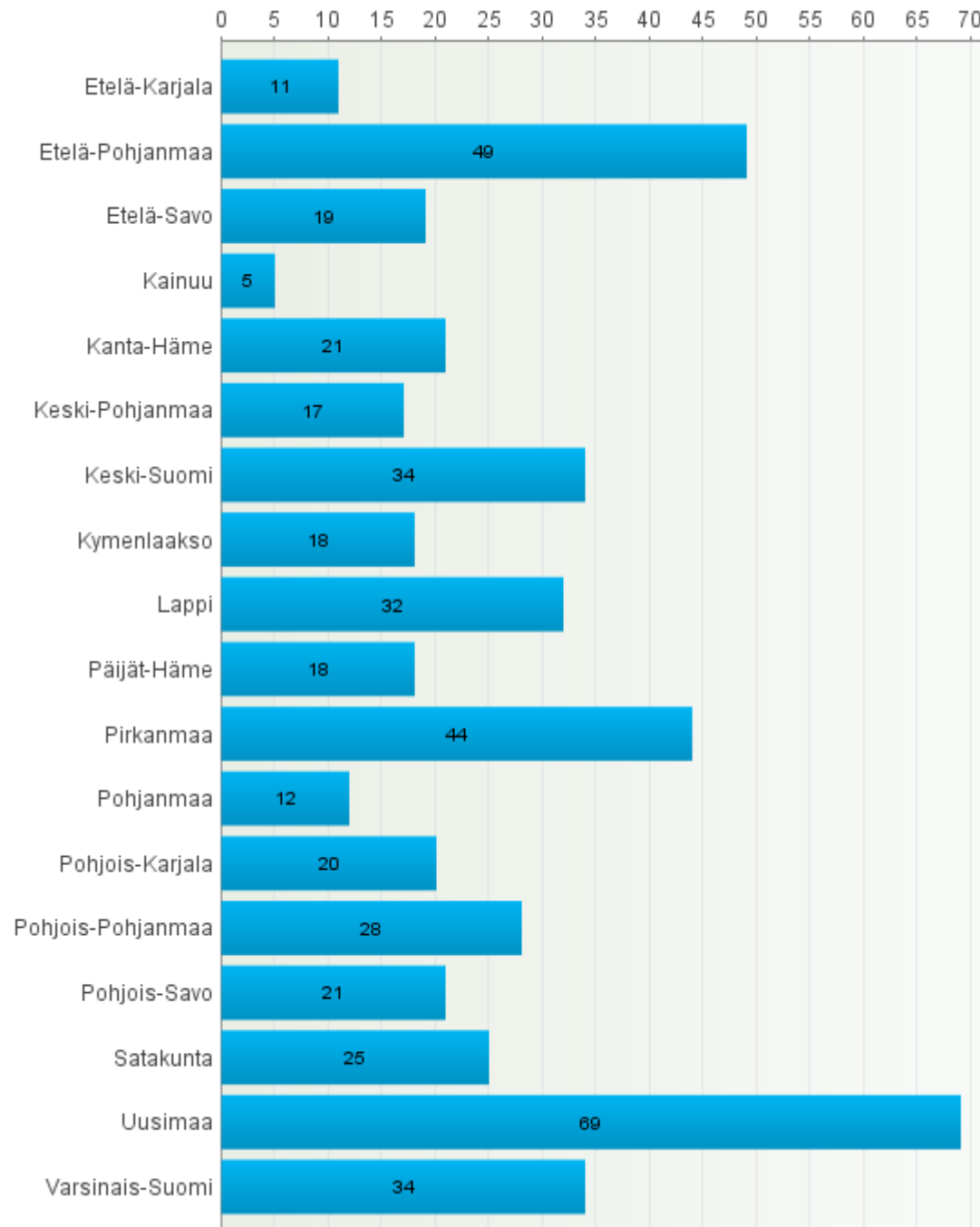

Lähes kolmannes (28 %) vastaajista työskentelee myymälässä yksin ilman työntekijöitä. Lukua voidaan pitää aukioloaikasääntelyn näkökulmasta tarkasteltuna merkittävänä. 48 prosenttia työllisti itsensä lisäksi 1 - 5 työntekijää. Yli 50 henkilöä työllistäviä myymälöitä ja liikkeitä oli kaikista kyselyyn vastanneista ainoastaan noin prosentin verran.

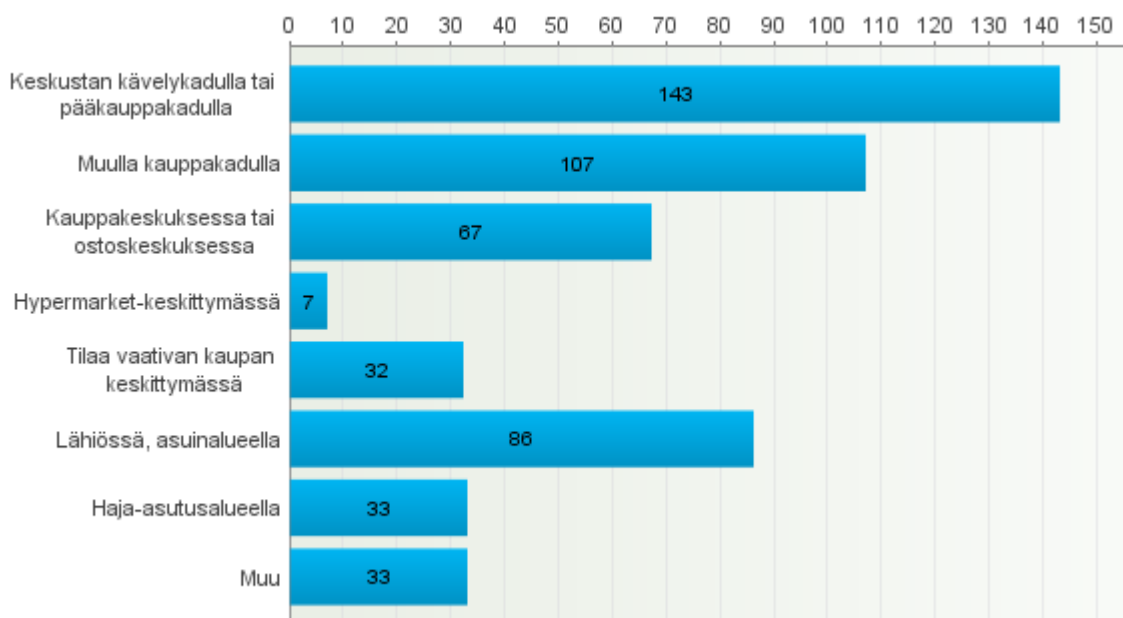
Kuva 2: Myymälässä työskentelee (vastaajien määrä 473)

Vastaajat jakautuivat maakunnittain kuvan kolme osoittamalla tavalla. Ahvenanmaa rajattiin kyselyn ulkopuolelle, koska liikeaikalaista johtuvia rajoituksia ei sovelleta Ahvenanmaalla. Maakuntatasoa tarkemman sijaintitarkastelun mukaan yli puolet vastaajista sijaitsee keskustan kävelykadulla tai muulla kauppakadulla. Seuraavaksi yleisemmät sijaintipaikat ovat kauppakeskuksissa ja lähiöihin lukeutuvilla asuinalueilla.

Kuva 3: Myymälän tai liikkeen sijainti (vastaajien määrä 477)

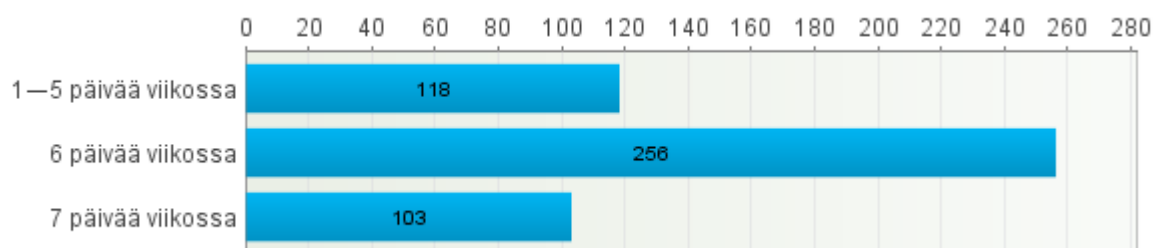
Kuva 4: Myymälän tai liikkeen sijainti tarkemmin (vastaajien määrä 478)

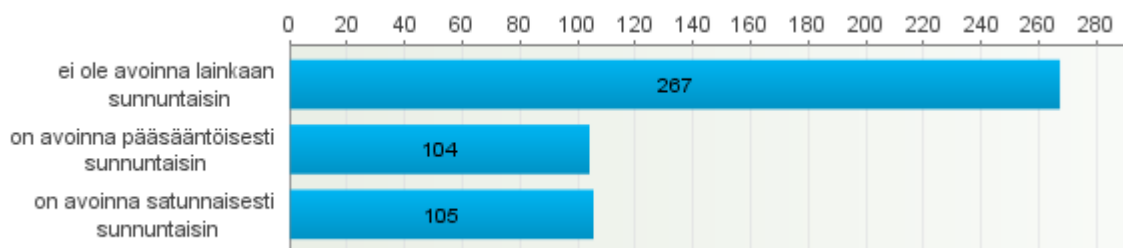
Suurin osa kaikista kyselyyn vastanneista pitää pääsääntöisesti liikkeensä suljettuna vähintään yhtenä päivänä viikossa (78 prosenttia). Kuitenkin noin viidennes vastanneista (22 prosenttia) pitää liikkeensä pääsääntöisesti avoinna seitsemän päivää viikossa. Lisäksi noin viidennes vastaajista on avoinna sunnuntaisin satunnaisesti.

Yksinyrittäjistä 98 % ilmoittaa liikkeensä olevan pääsääntöisesti kiinni vähintään yhtenä päivänä viikossa. 2-5 henkilöä työllistävistä liikkeistä 15 % ja 6-9 työllistävistä 44 % ilmoittaa olevansa avoinna seitsemänä päivänä viikossa. Sen sijaan 10-50 henkilö työllistävistä liikkeistä 75 % on avoinna kaikkina viikonpäivinä. Yli 50 työllistävästä vastaajasta kolme viidestä ilmoittaa olevansa avoinna kaikkina viikonpäivinä.

Kuva 5: Myymälä tai liike on pääsääntöisesti avoinna (vastaajia 477)

Kuva 6: Myymälän tai liikkeen aukiolo sunnuntaisin (vastaajia 476)

5. Yrittäjien arvioita kaupan ja kampaamoliikkeen aukioloaikoja koskevan lainsäädännön kehittämistarpeista

Kyselyssä tiedusteltiin kauppiasyrittäjien sekä kampaamo- ja parturiliikkeiden mielipiteitä siitä, tulisiko liikeaikalain aukioloa koskevista rajoituksista luopua kokonaan, tulisiko aukioloaikoja vapauttaa vain tietyin osin, ovatko yrittäjät tyytyväisiä nykyisiin aukioloaikoihin vai tulisiko aukiolorajoituksia rajoittaa vielä nykyistä enemmän. Kysymysten kohdalla vastaajalle avautui näkymä taulukkoon, johon oli kuvattu voimassa olevan aukiolosäätelyn pääkohdat. Lisäksi vastaajalla oli mahdollisuus halutessaan päästä jokaisen kysymyksen kohdalla tutustumaan tarkemmin liikeaikalain säännöksiin.

Selvä enemmistö kyselyyn vastanneista (57 %) oli sitä mieltä, että kauppojen ja kampaamoliikkeiden tulee voida itse päättää vapaasti omista aukioloajoistaan, eikä aukioloaikoja tule rajoittaa lainsäädännöllä. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että liikkeet saisivat valintansa mukaan olla auki kaikkina vuorokauden aikoina sekä juhlapyhinä riippumatta toimialasta tai siitä, minkä kokoisesta myymälästä on kysymys. Selvin tulos saatiin hiusyrityksiltä, joista 72 prosenttia kannatti aukiolorajoituksista luopumista. Vastaavat tulokset ovat erikoiskaupan osalta 53 prosenttia ja päivittäistavarakaupassa 43 prosenttia. Kioski- ja huoltamokaupan vastaajista puolet kannattavaa rajoitusten poistamista, mutta vastaajien määrän jäädessä vähäiseksi (20 vastaajaa), ei tulosta voida pitää yleistettävissä olevana.

Yksinyrittäjien osalta vapaata aukioloa kannatti 68 % vastaajista. Vastaavasti 2-5 henkilöä työllistävistä yrityksistä 55 %, 6-9- henkilöä työllistävistä 44 % ja 10-50 henkilöä työllistävistä 49 % oli täysin vapaiden aukiolojen kannalla. Suuremmista kaupoista kolme viidestä ilmoitti kannattavansa vapaata aukioloa.

Noin neljännes vastaajista oli sitä mieltä, ettei nykyisiä aukioloaika-rajouksia tule lainkaan muuttaa tai aukioloaikoja tulee rajoittaa entisestään. Päivittäistavarakauppaa edustavista vastaajista tätä mieltä oli jopa noin 40 %. Vastaavasti erikoiskaupassa tätä mieltä oli noin neljännes vastaajis-

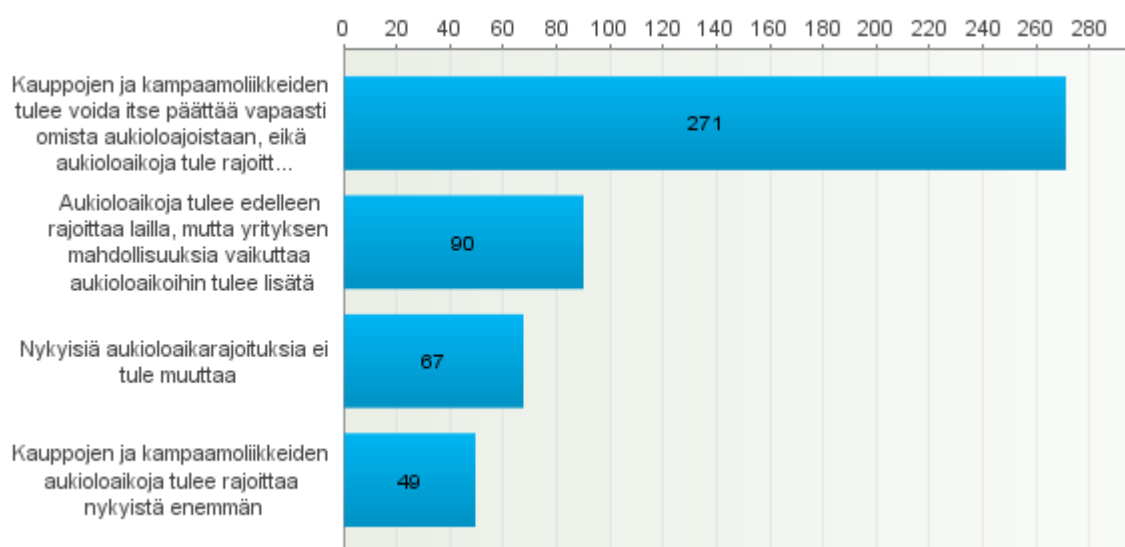
ta (26 %) ja kampaamoyrittäjistäkin noin joka kymmenes (9 %). Kioski- ja huoltamokauppaa edustavista vastaajista noin puolet kannatti voimassa olevaa lainsäädäntöä tai aukioloaikojen kiristämistä.

Yksinyrittäjistä 11 prosenttia kannatti joko nykyisten rajoitusten säilyttämistä tai sääntelyn kiristämistä. Yksinyrittäjiä kriittisempiä ovat työllistävät yritykset: 2-5 henkilö työllistävästä liikkeistä 25 %, 6-9- henkilö työllistävästä liikkeistä 37 % ja 10-50 henkilöä työllistävästä liikkeistä 37 % on nyky-lainsäädännön säilyttämisen tai aukioloaika-rajotusten kiristämisen kannalla. Suuremmista yrityksistä kaksi viidestä kannatti nykyisiä tai rajoitetumpia aukioloaikoja.

Lähes viidennes (19 %) kaikista kyselyyn vastanneista arvioi, että aukioloaikoja tulee edelleen rajoittaa lailla, mutta yrityksen mahdollisuuksia vaikuttaa aukioloaikoihin tulee samanaikaisesti tavalla tai toisella lisätä. Päivittäistavarakaupassa tätä mieltä oli 17 prosenttia, erikoiskaupassa 20 prosenttia, ja kampaamoalalla 19 prosenttia vastaajista. Kioski- ja huoltamokaupasta ajatusta kannatti vain yksi vastaaja.

Kun asiaa tarkastellaan yrityskoon mukaan, yksinyrittäjistä 22 % kannattaa nykyisen sääntelyn säilyttämistä mutta siten, että yrityksellä olisi itsellään mahdollisuus vaikuttaa aukioloaikoihinsa nykyistä enemmän. Vastava luku 2-5- henkilöä työllistävien sekä 6-9 henkilöä työllistävien vastaajien ryhmistä on molemmissa 19 % ja 10-50 henkilöä työllistävien joukossa-kin 14 %. Yksikään yli 50 henkilöä työllistävästä yrityksistä ei kannata tätä vaihtoehtoa.

Kuva 7: Yrittäjien arvioita kaupan ja kampaamoliikkeen aukioloaikoja koskevan lainsäädännön kehittämistarpeista (vastaajia 477)

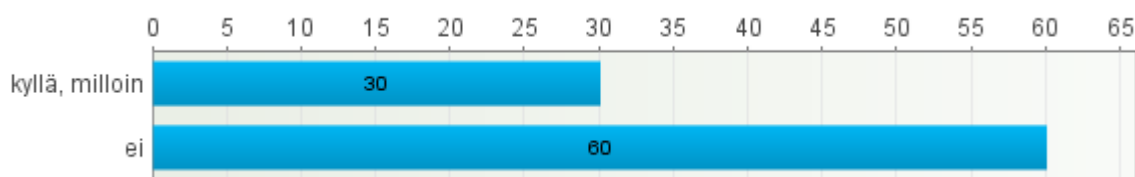

Niille vastaajille, jotka kannattivat nykyisen lain uudistamista, esitettiin lisäkysymyksiä. Kysymykset koskivat sitä, miltä osin nykyistä sääntelyä tu-

lisi kehittää. Kolmannes vastaajista kannatti ajatusta, jonka mukaan kaupalla ja kampaamoliikkeellä tulisi olla nykyistä vapaammat mahdollisuudet vaikuttaa yrityksen vuorokautiseen aukioloaikaan. Avointen vastausten perusteella kannatusta saivat sekä aikaisemmat aamu- että myöhäisemmät ilta-aukioloajat. Pidempiä aukioloaikoja toivottiin myös lauantaille ja sunnuntaille. Kampaamotoimialalla korostuivat tietyt sesonkipäivät, kuten esimerkiksi valmistujaisjuhlat.

Yksinyrittäjien ja 2-5 henkilöä työllistävien liikkeiden vastaukset eivät poikkea koko vastaajajoukon näkemyksestä: kolmannes näitä ryhmiä edustavista vastaajista kannattaa vuorokautisen aukioloaikamahdollisuuden lisäämistä. 6-9- henkilöä työllistävien liikkeiden ryhmästä puolet ja 10-50 työllistävistä 43 % kannattaa vuorokautisen aukioloaikamahdollisuuden lisäämistä.

Kuva 8: Kaupan ja kampaamoliikkeen mahdollisuus pitää vuorokauden aikana liike auki nykyistä pitempään tulee sallia (vastaajia 90)

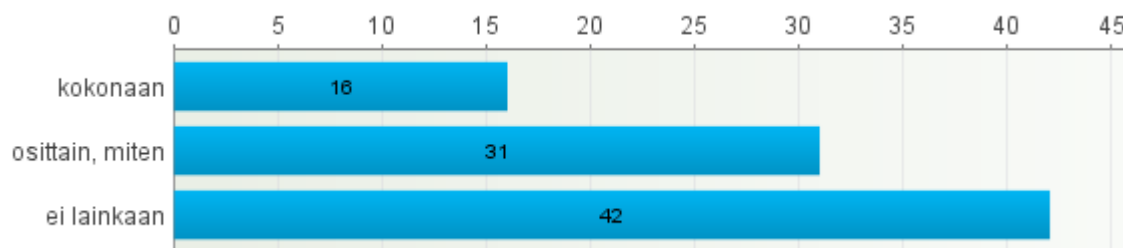

Liikeaikalain uudistamista kannattavista vastaajista suuri osa (47 %) katsoo, ettei juhlapäivien aukioloaikarajoituksista tule luopua miltään osin. Yksinyrittäjistä tätä mieltä on neljännes vastaajista. Sen sijaan 2-5 henkilöä työllistävästä vastaajajoukosta jo 65 prosenttia vastustaa juhlapäivien aukioloaikarajoituksista luopumista. Suuremmat liikkeet suhtautuivat asiaan suopeammin. 6-9- henkilö työllistävistä vastaajista 30 % ja 10-50 henkilöä työllistävistä 43 % ovat sitä mieltä, ettei juhlapäivien rajoituksista tule luopua lainkaan.

Sen sijaan 18 prosenttia oli sitä mieltä, että juhlapäivien aukioloaikarajoituksista tulee luopua kokonaan. Yksinyrittäjistä tätä mieltä oli joka neljännes, 2-5 henkilöä työllistävistä 14 % ja 6-9 henkilö työllistävistä 30 %. 10-50 henkilöä työllistävistä yksikään ei kannata ajatusta, jonka mukaan juhlapäivinä liikkeet saisivat olla avoinna täysin vapaasti.

Lisäksi 35 prosenttia oli sitä mieltä, että rajoituksista voitaisiin luopua osittain (yksinyrittäjistä 48 %, 2-5 työllistävistä 21 %, 6-9 henkilö työllistävistä 40 % ja 10-50 henkilö työllistävistä 57 %). Avoimista vastauksista nousi esille, että juhlapäivien aukiolon vapauttamista toivottiin erityisesti itsenäisyyspäivälle tai siten, että liikkeet voisivat olla avoinna pyhäpäivisin tiettyinä kellonaikana ilman poikkeuslupaa.

Kuva 9: Juhlapäivien aukiolorajoituksista tulee luopua (vastaajia 89)

Liikeaikalain uudistamista kannattavilta vastaajilta kysyttiin lisäksi, onko kaupan tai kampaamoliikkeiden aukioloaikamahdollisuuksia tarve kehittää muilla tavoilla, kuten esimerkiksi säätämällä erilaiset aukioloaikavapaudet eri toimialoille tai eri myyntipinta-alojen liikkeille. Arvioitavaksi esitettiin myös sitä, tulisiko voimassa olevaa poikkeuslupajärjestelmää kehittää joiltain osin. Avoimissa vastauksissa korostu erityisesti kampaamoyrittäjien osalta se, että poikkeuslupajärjestelmästä tai luvan maksullisuudesta tulisi luopua (vastaajia 27).

"Itsenäisyyspv vapaasti valinnan mukaan avoinna. Maksutta ja ilman erillistä lupahakemusta. Kyseessä kampaamot."

"Poikkeuslupamaksu pois tai näennäiseksi."

"Kampaamoala elää palvelulla ja tänä päivänä asiakkailla on erilaisia tilaisuuksia "spesiaaliaikoihin": häitä, juhlia, itsenäisyyspäivä, firmojen juhlia, teemabileitä tms, jotka tuovat hiusalalle kysyntää. Yrittäjänä ja tuolinvuokra-yrittäjien kanssa työskennellesseni, emme voi olla auki palvelemaan silloin kun tarvetta olisi ja liikevaihtoa tulisi kassaan. Ei asiakkaat ymmärrä, miksi yrittäjä ei voisi tulla palvelemaan ilman Avin lupaa, varsinkaan itsenäisyyspäivänä."

Myös yrittäjän oman vapauden lisääminen sai kannatusta:

"Pienten päivittäistavarakauppojen aukiolovapaus pitäisi laajentaa muillekin aloille (myyntipinta-ala enintään vaikkapa 40 m2) koskien yrittäjän omaa työtä. Yrittäjän omaa työaika ei pitäisi rajoittaa, jos kauppa käy."

"Kaikilla samat oikeudet ja velvollisuudet. Yrittäjä on itsellinen toimija, hänelle kuuluu päätösvalta lain puitteissa säädellä yrityksensä aukioloaika."

"Yksin omassa yrityksessään työskentelevän yrittäjän tulee päättää itse omista aukioloajoistaan."

6. Aukioloaikalainsäädäntömuutosten vaikutukset kaupan ja hiustoimialan rakenteisiin

Kaikilta kyselyyn vastanneilta tiedusteltiin arvioita siitä, olisiko aukioloaikojen vapauttamisella vaikutusta kaupan ja hiustoimialan rakenteisiin. Kyselyn laadinnan yhteydessä käsite *toimialan rakenne* arvioitiin vaikeaksi ja monitulkintaiseksi. Tästä syystä kysymystä täsmennettiin seuraavasti: *Esimerkiksi vaikutukset eri kokoisten yksiköiden välisiin markkinaosuuksiin, asiakasvirtoihin tai myyntiin.*

Puolet kaikista vastaajista oli sitä mieltä, että aukioloaikojen vapauttamisella on vaikutusta toimialan rakenteisiin. Suhteessa useimmiten tätä mieltä oltiin päivittäistavarakaupan (61 %) sekä kioski- ja huoltamokaupan (60 %) osalta. Tätä mieltä olivat myös hieman yli puolet hiustoimialan edustajista. Erikoiskaupan osalta vastaava prosenttiluku oli 45 %.

Tarkasteltaessa vastauksia yrityskoon mukaan voidaan todeta, että mitä suuremmasta työnantajasta on kyse, sitä todennäköisemmin yritys vastaa aukioloaikalainsäädännöllä olevan toimialan rakenteisiin kohdistuvia vaikutuksia. Yksinyrittäjistä 42 % arvioi, että lainsäädäntömuutoksilla olisi vaikutusta toimialan rakenteisiin. Vastaava tulos 2-5 henkilöä työllistävien yritysten osalta on 49 %, 6-9 henkilöä työllistävistä 59 % ja 10-50 henkilöä työllistävistä 59 %. kolme viidestä tätä suuremmasta yrityksestä on sitä mieltä, että lainsäädäntömuutoksilla olisi rakenteeseen liittyviä vaikutuksia.

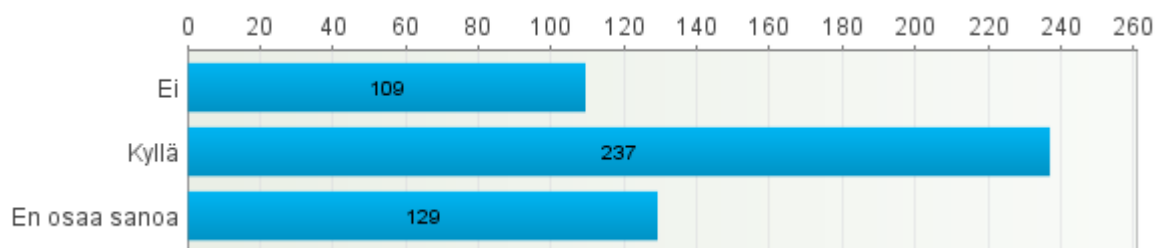
Vastaavasti 23 prosenttia kaikista vastaajista ei ole sitä mieltä, että aukioloaikalainsäädännön muutoksilla olisi vaikutusta toimialan rakenteisiin (yksinyrittäjistä 20 %, 2-5 henkilöä työllistävistä 23 %, 6-9 henkilöä työllistävistä 19 %, 10-50 henkilöä työllistävistä 31 %). 27 prosenttia vastaajista ei osannut sanoa kantaansa.

Vastaajien arvioita lainsäädännön muutostarpeista ristiintaulukoitiin niiden tulosten kanssa, jotka koskivat vaikutuksia toimialan rakenteisiin. Ne, jotka kannattivat lain säilyttämistä, olivat useimmiten sitä mieltä, että aukiolojen vapauttaminen vaikuttaisi toimialan rakenteisiin (52 % vaikutusta - 19 % ei vaikutusta). Sen sijaan ne, jotka kannattavat täysin vapaita aukioloaikoja, arvioivat rakennevaikutusten olevan maltillisempia (43 % vaikutusta - 23 % ei vaikutusta).

Selkeimmin muutokset toimialan rakenteisiin nähtiin sen vastaajajoukon taholta, joka kannatti joko nykyisen aukioloaikalainsäädännön säilyttämistä (61 % katsoi muutoksilla olevan vaikutuksia toimialan rakenteeseen) tai lainsäädännön kiristämistä (71 % katsoi muutoksilla olevan vaikutuksia toimialan rakenteeseen). Näin ollen voidaan varovasti arvioida todeta, että aukioloaikojen vapauttamisen mahdolliset rakennemuutokset koe-

taan omalle toiminnalle ja toimialalle useimmiten kielteisinä kuin myönteisinä.

Kuva 10: Jos kaupat ja kampaamot saisivat nykyistä vapaammin päättää aukiolostaan, vaikuttaisiko se kaupan ja hiustoimialan rakenteisiin (vastaajia 475)?

Niiltä vastaajilta, jotka katsoivat aukioloaikalainsäädännön vaikuttavan kaupan tai hiustoimialan rakenteisiin tiedusteltiin, millä tavoilla nämä vaikutukset ilmenevät. Vastaajat saivat valita useamman ennalta määritellyn vaihtoehdon väliltä, minkä lisäksi heillä oli mahdollisuus kertoa muista vaikutuksista.

Kioski- ja huoltamokaupan osalta selvästi suurempi osa katsoi, että aukioloaikojen vapauttaminen vaikuttaisi ko. toimialan asiakasmääriin enemmän kielteisesti (72 %) kuin myönteisesti (28 %). Myyntipinta-alaltaan yli 400 neliön päivittäistavarakaupan osalta vastaajien mielipiteet olivat vieläkin yhteneväisempiä: 91 prosenttia vastaajista katsoi, että aukioloaikojen vapauttaminen lisäisi isompien päivittäistavara-kauppojen myyntiä. Aikaisempien selvitysten perusteella olikin odotettavissa, että aukiolon vapauttamisen rakennemuutokset koskisivat erityisesti päivittäistavara-kauppaa.

Erikoiskaupan osalta vaikutukset toimialan rakenteeseen eivät olleet jakautuneet päivittäistavara-kaupan lailla jyrkästi: aukiolon vapauttaminen koettiin vaikutuksiltaan ko. toimialan rakenteeseen hieman kielteisemmin (52 %) kuin myönteisemmin (48 %).

Hiustoimialan tulokset poikkesivat jyrkästi kaupan toimialaa edustavien tahojen vastauksista. Kaupan aukioloaikojen vapauttamisen koettiin tuovat myönteisiä muutoksia alan rakenteisiin siten, että 82 %:n mielestä toimialan myynti kasvaisi ja 18 %:n mielestä toimialan myynti laskisi.

Yksinyrittäjät kokevat mahdolliset rakennemuutokset omalle toimialalleen enemmän myönteisinä (erikoiskaupan myynti lisääntyisi 76 %, hiustoimialan myynti lisääntyisi 92 %) kuin kielteinä. 2-9 henkilöä työllistävät liikkeet suhtautuvat mahdollisiin rakennemuutoksiin kriittisemmin: vastaajien mielestä erikoiskaupan myynti vähenisi enemmän (64 %) kuin myynti lisääntyisi (36 %). Kuitenkin 77 % tätä ryhmää edustavista yrityksistä arvioi, että rakennevaikutukset hiustoimialalle olisivat myönteisiä. 10-50 henkilöä työllistävän ryhmän vastaukset poikkeavat edellisistä vastaa-

järjymistä siten, että erikoiskaupan myynnin katsotaan lisääntyvän lähes yhtä useassa tapauksessa kuin sen katsotaan vähenevän.

Vaikutukset myyntipinta-alaltaan enintään 400 neliön päivittäistavarakauppan myyntiin ja asiakasmääriin arvioitiin kaikissa yrityskokoon mukaan luokitelluissa ryhmissä selvästi kielteisiksi.

Kyselyyn vastaajilla oli mahdollisuus arvioida tarkemmin, millä muilla tavoilla rakenteelliset vaikutukset voisivat ilmetä. Avoimissa vastauksissa nousi esille suurimpana huolena pieneten kauppojen järkevien toimintaedellytysten säilyttäminen mahdollisten aukioloaikavapautusten myötä:

"Isompien liikkeiden markkinaosuus kasvaisi pienten kustannuksella."

"Isot liikkeet, joilla on varaa palkata henkilökuntaa, veisivät entistä enemmän asiakkaita yksinyrittäjien ylläpitämiltä erikoisliikkeiltä."

"Pitkät aukioloajat isojen keskusten ulkopuolella: työ kustannukset nousevat herkästi kannattavuusrajan yli, eli tulee enemmän kuluja kuin tuottoa."

"Kaupan myynti pysyisi samana, mutta kulut lisääntyisivät."

"Yrittäjävetoiset kaupat vähenisivät, sillä suurilla ketjuilla on mahdollista jakaa kuluja tuottavimpien ja vähemmän tuottavien kauppapaikkojen kesken. Yrittäjällä ei olisi muuta mahdollisuutta kulujen hallitsemiseen kuin työskennellä itse 24/7 ympäri vuoden. Tällöin kauppa keskittyisi suurille, ulkomaisille ketjuille entistä enemmän. Pitkällä aikavälillä tämä vie verotuloja pois Suomesta ja kaventaa asiakkaan mahdollisuuksia tehdä ostoksensa ns. kivijalkakaupassa."

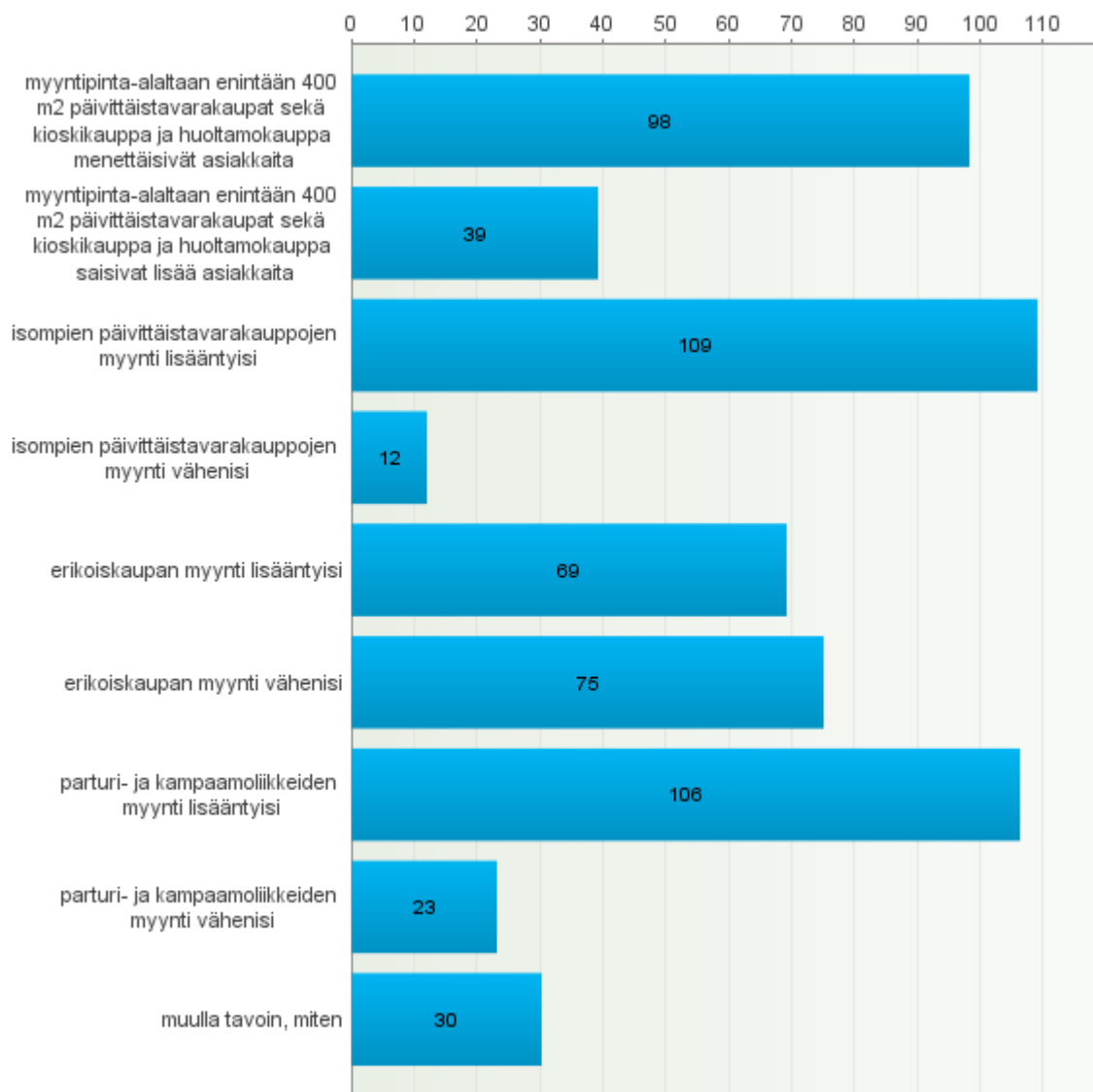
Toisaalta muutosten katsottiin vaikuttavan toimialan rakenteisiin myös myönteisesti:

"Sekä myynti että asiakkaat lisääntyvät joka paikassa, en käsitä miksi kaupat menevät kiinni silloin kun olisi aikaa shoppailla!"

"Vapauttaminen antaisi mahdollisuuden pitää kauppaa auki silloin kun se on järkevää, esim. Lapissa kevättalvella, Saimaan rannalla kesällä ja talviaikaan kaupungeissa (ja päinvastoin)."

"PYSTYY PALVELEMAAN AIAKKAITA PAREMMIN."

Kuva 11: Vaikutukset ilmenisivät (vastaajia 235)

7. Aukioloaikalainsäädäntömuutosten muut vaikutukset kaupan ja hiustoimialan sektoreihin

Lopuksi vastaajilta tiedusteltiin avoimella kysymyksellä, mitä muita kuin toimialaan kohdistuvia rakennevaikutuksia kauppojen ja kampaamoliikkeiden aukioloaikojen vapauttamisesta voisi seurata. Vastauksia annettiin 210 kappaletta. Merkittävässä osassa vastauksista tuotiin edelleen esille, miten suuria rakenteellisia vaikutuksia aukioloaikojen muutoksilla olisi erityisesti kaupan toimialaan. Muiden vaikutusten osalta mielipiteiden ja kaantumiseen näytti vastausten perusteella vaikuttavan mm. yritysten koko, sijainti (keskusta-alue tai kauppakeskittymä) ja toimiala (kauppa tai

hiusalan yritys). Muutosten vaikutukset koettiin hiustoimialalla pääsääntöisesti myönteisinä. Kaupan osalta mielipiteet vaikutuksista jakaantuivat selkeämmin.

Yksi eniten mainituista ja siten merkittävimmistä vaikutuksista liittyy yritysten palkkakustannusten nousuun. Yritykset ovat velvollisia maksamaan työaikalain sekä työehtosopimusten mukaisia lauantai-, sunnuntai-, arki-, pyhä-, iltai- ja yötyölisä. Vastaajat kokivat, että nimenomaan tästä velvollisuudesta tulee voida luopua, jotta aukioloaikojen vapauttaminen olisi kannattavaa ja kannatettavaa.

"Jos kauppojen aukioloaikoja lisätään, niin pienet yritykset kuolevat ja isot pärjäävät. Ei Suomessa pieni yrittäjä voi työllistää iltoihin ja viikonloppuihin, kuin itsensä. Ei ole varaa maksaa kenellekään toiselle. Kuka haluaa enää yrittäjäksi?"

"Pienillä yrityksillä työaikalainsäädäntö ja pakolliset lisäkorvaukset viikonlopputyöstä tulisi saada sopia yrityksen ja työntekijän välillä, että työn tarjoaminen viikonloppuisin olisi yleensä järkevää!"

"Pitäisi ehdottomasti poistaa iltai- ja sunnuntailisät ja tasata kustannukset kaikille työtunneille. Nykyisenkaltaisen pyhä- ja iltatyökorvaus on menneen maailman jäännös. Lisää paikallista sopimista, jolloin esim. on mahdollista palkata osa-aikaisia työntekijöitä iltaan ja viikonloppuun. Päivätyöntekijälle sellainen palkka, että sillä elää ja ekstraajat normipalkalla tekemään illat ja ruuhkahuiput."

"Jos aukioloaikojen rajoitukset puretaan, tulee luopua nykyisistä sunnuntailisista. Silloinhan se on ihan tavallinen päivä siinä missä muutkin!!!"

Lukuisissa vastauksissa ilmeni huoli yrittäjien jaksamisesta, jos kaupan ja hiusalan aukioloja vapautettaisiin nykyisestä.

"Yksinyrittäjät uupuvat, kilpailutilanne vääristyy pienten ja suurten liikkeiden välillä lisää."

"Yrittäjien loppuunpalaminen lisääntyy koska järkevä työllistäminen on mahdotonta."

"Paljon Burn Out tapauksia, kun yksinyrittäjät yrittäisivät jaksaa 7 päivää viikossa."

Eräissä vastauksissa ilmeni huoli siitä, että erityisesti suuremmat ketjut ja kauppakeskukset tulisivat vaatimaan sopimuksissaan ns. pakkoaukioloaikoja pienemmille yrityksille, jos aukioloaikalainsäädäntöä vapautettaisiin. Näissä tapauksissa yrittäjän oikeus määritellä oma aukiolonsa ei toteutuisi.

"Sen sijaan kauppakeskuksissa olevaa sääntöä pitäisi muuttaa niin, ettei ole väliä, minkä kokoinen yritys on. Jos esim. yhdessä keskuksessa on liike, jossa kolme työntekijää, pitäisi se laskea omana yksikkönä, eikä ottaa huomioon yrityksen muita toimipisteitä, koska kaikkien kuitenkin olisi tarkoitus toimia omina yksiköinään tuloksellisesti."

sestikin, ja olisi myös mahdollista vapautua sunnuntai aukioloajoista. Ei kenenkään missään tilanteessa pitäisi pystyä vaatimaan tiettyjä aukioloaikoja.”

”Ketjut pakottaisivat ketjuyrittäjät pidempiin aukioloaikoihin, vaikkei se olisi kannattavaa.”

”Kaupan aukioloaikaa ei pidä lisätä, koska se aiheuttaa vain myynnin jakautumista pitemmälle ajalle. Toisaalta ketjukaupassa yrittäjä ei itse päättä aukioloaikaa, vaan ketju määrää.”

”Kaupan keskusliikkeet ajaa näitä vapautuksia tietysti läpi, että saadaan kaupan suur-yksiköille asiakasvirtaa näille päiville. Eihän nykyisetkään aukiolovapautukset esim. sunnuntaisin tai erikseen anottuna tietyille juhlapyhille ei juuri kukaan pienistä erikoiskaupoista pidä liikkeitään auki vaikka olisi mahdollisuus. Tämä olisi pelkästään Prismojen ja Citymarkettien sekä Matkus tyyppisten liikkeiden tarkoitusperiä palvelevaa. Nykyinen lainsäädäntö on täysin riittävä ja hyvä.”

Parturi- ja kampaamoala näyttää pääsääntöisesti kokevan, että aukiolojen vapauttamisella olisi liiketoiminnan ja asiakaspalvelun kannalta myönteisiä vaikutuksia.

”Asiakkaiden tarpeita olisi helpompi palvella esim. sunnuntait, kun on tarvetta kampaauksille juhlia varten. Klo 12 on jo myöhäistä. Itsenäisyyspäivän kampaukset saataisiin edullisemmin tehtyä, kun ei tarvitse erillistä lupaa. Sama pätee myös sunnuntai-päiviin.”

”Työllisyyden lisääntyminen kaupan alalla, kuluttajat käyttäisivät kampaamopalveluita enemmän. Nykyisen lainsäädännön puitteissa emme voi/ei ole kannattavaa palvella osaa juhla-kampausten kysyjistä. Monesti olisi tarve aloittaa työt ennen klo 7 ja erityisesti rippijuhla-kampaukset ja muut sunnuntai kampaukset pitäisi tehdä ennen klo 12. Kampauksia halutaan myös juhlapäivinä ja koska silloin emme voi olla auki joudumme kieltäytymään töistä. Luvan hakeminen on työlästä joka kerta varten ja liian kallista.”

”Kampaamoiden aukiolo juhlapyhien yhteydessä ym. tulisi mahdollistaa, mikäli yrittäjä itse haluaa. Ala on aika kovilla jo nyt ja kaikki mahdolliset ”paremmat sesongit” pitäisi pystyä hyödyntämään. Esimerkkinä Linnan Kutsujen, Häiden ym. takia palvelua tarjoavat. Näiden tulisi hoitua ilman ylimääräistä byrokratiaa.”

Aukioloaikojen vapauttamisella nähtiin olevan myönteisiä vaikutuksia yrittäjyyteen ja yrittämisen vapauteen.

”Palvelu parantuisi ja tulisi joustavammaksi asiakkaalle. Kassavirta kasvaisi. ps. naurettavaa tällöinen laki. Suomi nousuun työllä, ei sidota yrittäjiä lakiviidakkoon!!”

”Yritysilmapiiiriin vaikutukset positiivisia. Yrittäjä kokisi todellakin yrittäjyyden vapauden ja pääsisi pois holhouksesta. Aivan naurettavan turhaa byrokratiaa nykyään - yrittäjä on kuitenkin itse vastuussa yrityksensä tuottavuudesta ja tappioista. Näin olen kaikki rajoitukset pois ja pian!”

"Paikallinen sopiminen helpottuisi. Työnteon aikataulujen vapautumisen myötä työntekijöiden olisi helpompi tehdä omia aikatauluja. Päiviä voisi tehdä "sisään", jolloin lomien kartuttaminen mahdollistuisi ja niitä voisi pitää "vapaammin". Nykyinen pakko pitää kesäloma määrättynä aikana siirtyisi historiaan. Lomat voisi jakaa työntekijän toiveesta tasaisemmin vuoden ajalle ja työntekijä voisi vaikuttaa ahkeruudellaan lomansa määrään ja pituuteen."

"Yrittäminen olisi helpompaa."

Aukioloaikojen muutoksia puoltavia kantoja perusteltiin myös asiakkaiden paremmalla palvelulla.

"Omat asiakkaat voisivat asioida omassa kaupassaan silloin, kun kauppa-asiointiin on tarvetta, eikä tarvitsisi etsiä mikä pieni kauppa on auki. Kaupan hävikki pienenesi, koska päiväystuotteet menisivät paremmin kaupaksi."

"Pystymme palvelemaan asiakkaita silloin, kun asiakkailla on aikaa ja mahdollisuuksia hankkia tuotteitamme ja palveluitamme. Esimerkiksi ulkomaalaiset matkailijat käyvät Suomessa niin jouluna kuin juhannuksena ja silloin pitäisi olla mahdollisuus voida palvella heitä."

Toisaalta erityisesti erikoiskaupan alalla mahdollisten muutosten nähtiin päinvastoin huonontavat asiakaspalvelua.

"Jos kaikki voisivat pitää auki miten haluavat, niin mistä kuluttaja voisi tietää, miten kaupat ovat auki? Nyt on selkeät raamit, joiden puitteissa toimitaan."

"Erikoiskaupanalan liikkeistä palvelu huonontuisi, kun paikalla ei aina olisi varaa pitää asiantuntijahenkilöitä kustannusten vuoksi."

Toisaalta aukioloaikojen vapauttamisella nähtiin olevan vaikutuksia myös kaupan ja kampaamoalan sijoittautumiseen. Lähtökohtaisesti muutosten katsottiin palvelevan ensisijaisesti kauppakeskuksia keskusta-alueiden kustannuksella.

"Keskittyminen kauppakeskuksiin lisääntyisi, jos niiden yhteydessä oleva ruokakauppa saisi vapaan aukiolon. Myös lieveilmiöt kauppakeskusten yhteydessä lisääntyisivät. Lisäksi muualla kuin kauppakeskuksissa olevien erikoisliikkeiden elanto olisi uhattu."

"Erikois kaupasta: isot ostoskeskukset voittaisivat pienten kustannuksella."

Osa vastaajista katsoi, että aukioloaikalainsäädännöllä olisi edellä kerrotujen lisäksi vaikutuksia myös työllisyyteen ja perhe-elämään.

"Osa-aikaiset työntekijät voisi lisääntyä ja työaika osalla vähentyä..."

”Satunnaisia, pätkätyöntekijöitä, opiskelijoita tms. tulisi lisää ja ns. normaaliin työsäkäyviin, jotka oikeasti tarvitse perheensä tms. takia elantonsa töistä, eikä vain pätkätyötä vähenisi.”

”Naisvaltaisilla aloilla se tietenkin heikentää lasten osaa kun äiti joutuu olemaan paljon pois muulloin kuin virka-aikana.”

”Voisi palkata työntekijöitä joille sopisi paremmin joustavat työajat.”

8. Yhteenveto

Yli puolet kyselyyn vastanneista (57 %) on sitä mieltä, että kauppojen ja kampaamoliikkeiden tulee voida itse päättää vapaasti omista aukioloajoistaan, eikä aukioloaikoja tule rajoittaa lainsäädännöllä. Selkeimmin tätä mieltä ovat hiusyrittäjät, joista 72 prosenttia kannatti aukiolorajoituksista luopumista. Vastaavat tulokset ovat erikoiskaupan osalta 53 prosenttia ja päivittäistavarakaupassa 43 prosenttia. Kioski- ja huoltamokaupan vastaajista puolet kannattavaa rajoitusten poistamista, mutta vastaajien määrän jäädessä vähäiseksi (20 vastaajaa), ei tulosta voida pitää yleistettävissä olevana.

Noin neljännes vastaajista on sitä mieltä, ettei nykyisiä aukioloaikarajoituksia tule lainkaan muuttaa tai aukioloaikoja tulee rajoittaa entisestään. Päivittäistavarakauppaa edustavista vastaajista tätä mieltä oli jopa noin 40 %. Vastaavasti erikoiskaupassa tätä mieltä oli noin neljännes vastaajista (26 %) ja kampaamoyrittäjistäkin noin joka kymmenes (9 %). Kioski- ja huoltamokauppaa edustavista vastaajista noin puolet kannatti voimassa olevaa lainsäädäntöä tai aukioloaikojen kiristämistä.

Lähes viidennes kaikista kyselyyn vastanneista arvioi, että aukioloaikoja tulee edelleen rajoittaa lailla, mutta kuitenkin siten, että yritysten päätösvaltaa aukiolon suhteen lisätään. Kolmannes vastaajista kannatti ajatusta, jonka mukaan kaupalla ja kampaamoliikkeellä tulisi olla nykyistä vapaammat mahdollisuudet vaikuttaa yrityksen vuorokautiseen aukioloaikaan. Avointen vastausten perusteella kannatusta saivat sekä aikaisemmat aamu- että myöhäisemmät iltatöitä. Pidempiä aukioloaikoja toivottiin myös lauantaille ja sunnuntaille. Kampaamotoimialalla korostuivat tietyt sesonkipäivät, kuten esimerkiksi valmistujaisjuhlat.

Liikeaikalain uudistamista kannattavista vastaajista suuri osa (47 %) katsoo, ettei juhlapäivien aukioloaikarajoituksista tule luopua milloin osin. 18 prosenttia on sitä mieltä, että juhlapäivien aukioloaikarajoituksista tulee luopua kokonaan ja 35 prosenttia katsoo, että rajoituksista voitaisiin luopua osittain. Juhlapäivien aukiolon vapauttamista toivotaan erityisesti itsenäisyyspäivälle tai siten, että liikkeet voisivat olla avoinna pyhäpäivisin tiettyinä kellonaikana ilman poikkeuslupaa.

Kaikilta kyselyyn vastanneilta tiedusteltiin arvioita siitä, olisiko aukioloaikojen vapauttamisella vaikutusta kaupan ja hiustoimialan rakenteisiin. Puolet vastaajista on sitä mieltä, että aukioloaikojen vapauttamisella on vaikutusta toimialan rakenteisiin. Suhteessa useimmiten tätä mieltä ovat päivittäistavarakaupan (61 %) sekä kioski- ja huoltamokaupan (60 %) edustajat. Tätä mieltä ovat myös hieman yli puolet hiustoimialan edustajista. Erikoiskaupan osalta vastaava prosenttiluku on 45 %. Vajaa neljännes vastaajista ei katso, että aukioloaikalaainsäädännön muutoksilla olisi vaikutusta toimialan rakenteisiin.

Kioski- ja huoltamokaupan osalta selvästi suurempi osa katsoi, että aukioloaikojen vapauttaminen vaikuttaisi ko. toimialan asiakasmääriin enemmän kielteisesti (72 %) kuin myönteisesti (28 %). Myyntipinta-alaltaan yli 400 neliön päivittäistavarakaupan osalta vastaajien mielipiteet olivat vieläkin yhteneväisempiä: 91 prosenttia vastaajista katsoi, että aukioloaikojen vapauttaminen lisäisi isompien päivittäistavarakauppojen myyntiä. Aikaisempien selvitysten perusteella olikin odotettavissa, että aukiolon vapauttamisen rakennemuutokset koskisivat erityisesti päivittäistavarakauppaa.

Erikoiskaupan osalta vaikutukset toimialan rakenteeseen eivät olleet jakautuneet päivittäistavarakaupan lailla jyrkästi: aukiolon vapauttaminen koettiin vaikutuksiltaan ko. toimialan rakenteeseen hieman kielteisemmin (52 %) kuin myönteisemmin (48 %).

Hiustoimialan tulokset poikkesivat jyrkästi kaupan toimialaa edustavien tahojen vastauksista. Kaupan aukioloaikojen vapauttamisen koettiin tuovat myönteisiä muutoksia alan rakenteisiin siten, että 82 %:n mielestä toimialan myynti kasvaisi ja 18 %:n mielestä toimialan myynti laskisi.

Selvityksessä ilmeni, että suurimmat aukioloaikojen vapauttamisen vaikutukset kohdistuvat vastaajien mielestä nimenomaan toimialan rakenteeseen. Muut vaikutukset koetaan hiustoimialalla pääsääntöisesti myönteisinä. Kaupan osalta mielipiteet vaikutuksista jakaantuvat selkeämmin. Yksi merkittävimmistä vaikutuksista liittyy yritysten palkkakustannusten nousuun. Yritykset ovat velvollisia maksamaan työaikalain sekä työehtosopimusten mukaisia lauantai-, sunnuntai-, arkipyhä-, ilta- ja yölisiä. Vastaajat kokivat, että nimenomaan tästä velvollisuudesta tulee voida luopua, jotta aukioloaikojen vapauttaminen olisi kannattavaa ja kannatettavaa.

Vastauksista ilmeni, että kielteisinä vaikutuksina nähdään pienyrittäjän uupuminen ja ketjujen ja kauppakeskusten vaatimat yhteneväiset aukioloajat. Sen sijaan yrittäjän mahdollisuus päättää itse omista aukioloajoistaan koetaan myönteisenä asiana, jos siihen on aito mahdollisuus. Näin voitaisiin lähtökohtaisesti palvella asiakasta niinä aikoina, kun palvelulle on kysyntää. Työllistämiseen muutoksella ei juuri nähty olevan vaikutusta, mikä tukee aikaisempia selvityksiä asiasta.